

Het onrecht van
de vleermuisangst

DE VERDIEPING 12|13

WWW.TROUW.NL | 78STE JAARGANG NR 23136 | E-MAIL VIA WWW.TROUW.NL/SERVICE | POSTBUS 859 1000 AW AMSTERDAM | REDACTIE 020-562 9444 | KLANTENSERVICE 088-056 1588 | BEZORGING 088-056 1599

Wars van aanstellerij

Psychiater Damiaan Denys
in de Tien Geboden
DE VERDIEPING 6|7

Hechter of ontvlechter?

Scenario's na de crisis
LETTER & GEEST 14|17

Aangerakt worden

De hunkering
van Maartje Wortel
en Haroon Ali
TIJD 18|21

**Doe het.
Begin een dagboek**

Tips van meesters in het genre:
'Geen zelfbeklag graag'

DE VERDIEPING 2|3

Na de ic volgt vaak moeizaam herstel

NAZORG Voor coronapatiënten die van de intensive care komen, begint de strijd pas net. Velen van hen kampen nog jaren met ernstige klachten.

Hans Marijnissen
REDACTIE BINNENLAND

Naar schatting tot 80 procent van de coronapatiënten die langdurig in het ziekenhuis worden beademd, lijdt straks aan het zogenoemde Post-Intensive-Care-Syndroom (Pics), dat een waaijer aan ernstige klachten veroorzaakt. Nederland beschikt op dit moment nog niet over een systeem van nazorg voor deze groep. Daarvoor waarschuwen onderzoekers van het Reach-project, waarin bij wijze van proef nu veertig patiënten met Pics worden begeleid.

Het syndroom is relatief nieuw en pas in 2012 erkend en van de naam Pics voorzien. Daarvoor leek het alsof de helft van de patiënten die de intensive care hadden verlaten, kampten met individuele klachten die zeer verschillend van aard waren. Onderzoek wees uit dat er sprake was van ernstige 'nasleepklachten', die te herleiden zijn naar dat verblijf op de intensive care.

Er kan - vaak in combinatie - sprake zijn van lichamelijke klachten (chronische pijn, spierzwakte), cognitieve klachten (geheugenverlies, concentratiestoornis) maar ook van psychische problemen als angst en depressies. Bijna 20 procent van de patiënten ontwikkelt zelfs een posttraumatische stressstoornis (PTSS). Na een jaar is 40 procent van de ex-

patiënten nog niet aan het werk, en van degenen die dat wel lukt, verliest 36 procent zijn baan weer.

In een poging de klachten van deze mensen niet afzonderlijk, maar integraal te behandelen, is in Amsterdam het Reach-project van start gegaan. Die naam staat voor *Rehabilitation After Critical illness and Hospital discharge*. Een van de initiatiefnemers is Marika van der Schaaf, die promoveerde op het 'functioneel herstel' van intensive care-patiënten. Ze doet onderzoek op de afdeling revalidatiegeneeskunde aan Amsterdam UMC en de Hogeschool van Amsterdam en waarschuwt voor de grote stroom coronapatiënten die in de komende maanden van de intensive care afkomt.

Volgens haar zullen coronapatiënten die op de ic zijn beademd, het extra moeilijk hebben, omdat zij gemiddeld ouder zijn én langer op de ic liggen. Daarbij komt dat longklachten niet kenmerkend zijn voor

Pics, maar bij coronapatiënten dominant zijn. Vanwege deze verzwarende omstandigheden denkt Van der Schaaf dat een grote groep van 50 tot 80 procent van de ontslagen coronapatiënten aan Pics zal lijden.

Van der Schaaf vindt het 'heel vreemd en verre van efficiënt' dat op de ic kosten noch moeite worden gespaard om het leven van mensen te redden, maar dat de begeleiding eenmaal thuis minimaal is. Om daar verandering in te brengen, experimenteren ze in Amsterdam met een breed samengesteld team van fysiotherapeuten, diëtisten, coaches en ergotherapeuten.

Cliënten worden centraal naar dit team doorverwezen. "Die vallen na hun opname niet in een gat, maar krijgen direct ondersteuning van mensen die weten dat er méér aan de hand is dan spierzwakte." Zo is bij 90 procent van de mensen die van de ic komen bijvoorbeeld sprake van ondervoeding. "Goede voeding onder begeleiding van een diëtist kan wonderen doen."

In het algemeen is de belastbaarheid van ic-patiënten extreem laag, zegt Van der Schaaf. Per dag kunnen ze daar immers zeker een pond tot een kilo van hun spiermassa verliezen. Daardoor hebben ze een veel slechtere conditie dan de gemiddelde patiënt die moet revalideren. "Dat moet dan wel door de fysiotherapeut worden erkend."

LEES VERDER OP TROUW.NL

Daphne Bolman uit Rosmalen verbleef drie maanden op de intensive care en worstelt nog steeds met de nasleep. Een animatie toont wat Pics in het dagelijks leven kan betekenen. Deskundigen bespreken hoe de zorg hierop kan inspelen.

ADVERTENTIE

**SHORTLIST
INTERNATIONAL
BOOKER PRIZE 2020!**

MARIEKE LUCAS RIJNEVELD
**DE AVOND
IS ONGEMAK**

Blijf 24/7 op de hoogte
over het coronavirus via
de Trouw app

Ga naar trouw.nl/app

€ 4,00

8 710371 004102

6 14 20

BELGIE € 4,75